Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 294/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen sotarikosoikeudenkäynneistä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Leena Meri / ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 294/2021 vp:

> Edistääkö Suomi aktiivisesti kansainvälisen rikostuomioistuimen kehittämistä tai vastaavan perustamista sotarikoksia varten ja
> vaatiiko Suomi kulujen kompensoimista tai onko sitä selvitetty, vai joutuuko Suomi jatkossakin kustantamaan näiden oikeudenkäyntien kulut itse?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) toiminta ja toimivalta perustuvat Rooman perussääntöön, jonka Suomi on ratifioinut (SopS 55/2002 ja 56/2002). ICC:n toimivaltaan kuuluvat kaikkein vakavimmat kansainväliset rikokset, mukaan lukien sotarikokset. ICC ei korvaa kansallisia tuomioistuimia vaan täydentää niitä. Tämä ICC:n toimintaa keskeisesti ohjaava periaate on kirjattu Rooman perussääntöön. Kansallisilla tuomioistuimilla on edelleen ensisijainen rooli sotarikosepäilyjen käsittelyssä, ottaen huomioon myös ICC:n toimivallan ajalliset ja maantieteelliset rajoitukset. Sotarikosten ja muiden kansainvälisten rikosten vakavuus huomioiden on tärkeää, että niitä koskevat epäilyt käsitellään oikeudellisesti.
Pirkanmaan käräjäoikeudessa parhaillaan käsiteltävässä Gibril Massaquoin tapauksessa rikosten epäillään tapahtuneen Liberiassa vuosina 1999-2003. ICC ei voi tutkia ennen sen perussäännön kansainvälistä voimaantuloa 1.7.2002 tapahtuneita tekoja. Sierra Leonen kansalaisen Liberiassa tekemän teon käsitteleminen ICC:ssä edellyttäisi myös, että Liberian tilanne olisi kokonaisuudessaan ICC:n käsiteltävänä. Yksittäisiä rikoksia ei voi siirtää ICC:n käsiteltäväksi.
Suomi tukee rankaisemattomuuden vastaista työtä ja ICC:n toimintaa. Suomi osallistuu aktiivisesti käynnissä olevaan ICC:n tarkasteluprosessiin, jossa tuomioistuimen työtä kehitetään itsenäisen asiantuntijapaneelin raportin suositusten perusteella. Tarkastelussa ei ole tarkoitus muuttaa ICC:n toimivaltaa koskevaa toissijaisuusperiaatetta. Tällainen muutos tarkoittaisi ICC:n toimintamenojen ja Suomelle Rooman perussäännön sopimusvaltiona kuuluvan rahoitusosuuden kasvua.
Kansallisten tuomioistuinten kuluista vastaavat niiden kotivaltiot. Rooman perussääntö ei sisällä määräyksiä kansallisten oikeusprosessien kustannusten kompensoimisesta, eikä kompensaatiolle ole myöskään muuta kansainvälisoikeudellista perustaa.

Helsingissä 26.5.2021

Ulkoministeri Pekka Haavisto